

**İŞDE ÇALIŞANLARIN SAĞLIK VE GÜVENLİKLERİNİ İYİLEŞTİRMEYE
YÖNELİK TEDBİRLER ALINMASINA İLİŞKİN 12 HAZİRAN 1989 TARİH VE
89/391/EEC SAYILI KONSEY DİREKTİFİ**

Resmi Gazete

:OJ L 183, 29.6.1989, Sh.1

Değişiklikler

.....

Atıflar

-AET'nu kuran Roma Antlaşması özellikle 118 a maddesi.

-Komisyon önerisi (OJ C 141, 30.5.1988, Sh.1)

-Avrupa Parlamentosu görüşü (OJ C 326,19.12.1988, Sh.102 ve OJ C 158, 26.6.1989)

-Ekonomik ve Sosyal Komite Görüşü (OJ C 175, 4.7.1988, Sh.22)

-Komisyon Bildirisi (OJ C 28, 3.2.1988, Sf.3)

-21 Aralık 1987 tarihli İlke Kararı (OJ C 28, 3.2.1988, sf.1)

-80/1107/EEC sayılı Konsey Direktifi (OJ L 327, 3.12.1980, Sf.8)

-88/642/EEC sayılı Konsey Direktifi (OJ L 356, 24.12.1988, Sf.74)

-74/325/EEC sayılı karar (OJ L 185, 9.7.1974, Sf.15)

Özet

: Avrupa Parlamentosu, 1988 yılında iç Pazar ve çalışanların korunmasına ilişkin dört önerge hazırlamıştır. Bu önergelerle Komisyondan, özel direktiflere temel teşkil edecek işçi sağlığı iş güvenliği konusunda tüm riskleri içerecek, bir çerçeve direktif çıkarmasını istemiştir.

Aynı zamanda, üye ülkelerin işçi sağlığı iş güvenliği konusundaki yasal düzenlemeleri hem çok farklı hem geliştirilmeye muhtaçtır. Hal böyle olunca, değişik düzeyde korunmalar çalışanların sağlık ve güvenlikleri hilafına rekabet doğuracaktır.

Ayrıca, iş kazaları ve meslek hastalıklarının görülme sıklığı halen çok yüksektir, gecikilmeden çalışanların sağlık ve güvenlikleri daha iyi korunmaya alınmalıdır.

**KISIM I
GENEL HÜKÜMLER**

Madde 1-

Amaç

Bu Direktifin amacı, işte işçilerin sağlık ve güvenliklerinin iyileştirilmesi için önlemler almaktır. Bu nedenle; mesleki tehlikelerin önlenmesi, sağlık ve güvenliğin korunması, kaza ve tehlike faktörleri, bilgilendirme, danışma, yönetim katılma, işçi ve temsilcilerinin eğitimi konusunda genel prensipleri içerir.

Madde 2-

Kapsam

1-Bu Direktif tüm ekonomik sektörlerde Kamu ve özel (sanayi, tarım, ticari, idari, hizmet, eğitim, kültür, boş zamanı değerlendirme vs.) uygulanacaktır.

2-Bu Direktif kendine has özellikleri olan silahlı kuvvetlerde, polis teşkilatında, sivil savunmada uygulanmayacaktır.

Bu durumlarda, işçilerin sağlığı ve güvenliği bu Direktifin amaçlarının ışığında sağlanmalıdır.

Madde 3-

Bu Direktifin amacı için aşağıdaki terimler şöyle tanımlanmıştır:

- (a) Çalışan (worker): Bir işveren tarafından istihdam edilen kişi. Stajyer ve çıraklar dahil, ev işlerinde çalışanlar hariç.
- (b) İşveren (employer): Çalışanlarla istihdam ilişkisi olan ve bir kuruluşun veya işyerinin sorumluluğunu taşıyan gerçek veya tüzel kişi.
- (c) İşçi sağlığı ve güvenliğinden sorumlu işçi temsilcisi: Ulusal yasalara uygun olarak seçimle gelmiş veya tayinle atanmış sağlık ve güvenlikle ilgili problemlerde işçileri temsil eden kişi.
- (d) Önlem: Mesleki tehlikeleri azaltmak veya önlemek için işin her safhasında alınan veya planlanan tüm tedbirler.

Madde 4-

1-Üye ülkeler, bu Direktifin uygulanmasında çalışanların, işçi temsilcilerinin, işverenlerin çalışmalarını yasal hükümlere göre yapmaları için her önlemi alacaklardır.

2-Özellikle, üye ülkeler yeterli kontrol ve teftiş sistemini kuracaklardır.

KISIM II İŞVERENLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Madde 5-

Genel Hüküm

1. İşveren, işle ilgili her konuda işçilerin sağlığını ve güvenliğini koruyacaktır.
2. Madde 7 (3)'e göre işverenin dışardan yetkili kimseler ve hizmetler getirmesi bu alandaki sorumluluğunu yok etmeyecektir.
3. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çalışanların yükümlülükleri, işverenin sorumluluğu ilkesini etkilemeyecektir.
4. Bu Direktif, Üye Ülkelerin işverenlerinin bazı konularda sorumluluklarının sınırlandırılması veya sorumluluk dışı bırakılması konusunda, Üye ülkeleri kısıtlamayacaktır.

Madde 6-

İşverenlerin Genel Yükümlülükleri

1-İşveren, sorumlulukları çerçevesinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak, mesleki tehlikeleri önlemek, bilgilendirme, eğitim ve kurumsal gereklilikler için her türlü önlemi alacaktır.

İşveren, durumu daha iyiye götürmek için değişen koşullara kendisini uydurmaya hazır olacaktır.

2-İşveren 1.paragraftaki önlemleri aşağıdaki genel prensiplere uygun olarak alacaktır.

- (a) Tehlikelerin önüne geçmek,
- (b) Önüne geçilemeyen kaçınılmaz tehlikeleri değerlendirmek,
- (c) Tehlikelerle kaynağında mücadele etmek,
- (d) İşleri kişilere uygun hale getirme, özellikle işyeri tasarımında, iş makinesi, çalışma ve üretim yöntemi seçimlerinde, üretim temposunun sağlığa etkilerini düşünmek ve monotonluğunu azaltmak.
- (e) Teknik gelişmeleri adapte etmek,
- (f) Tehlikelerin yerine tehlikesizleri veya daha az tehlikelileri ikame etmek,
- (g) Çalışma ortamına ilişkin tüm koşulları, teknolojiyi, iş organizasyonunu, çalışma koşullarını ve sosyal ilişkilerini bir arada değerlendirerek birbirini destekler mahiyette tedbirler politikası geliştirmek,
- (h) Toplu korunma önlemlerine kişisel korunma önlemlerinden daha çok öncelik vermek,

(i) İşçilere uygun talimatları vermek.

3-Bu Direktifin diğer hükümlerine hâlel getirmeksizin, işveren işyerindeki veya kuruluşundaki faaliyetlerin yapısını göz önünde tutarak:

(a) Kullanılan kimyasal maddeler veya terkipler, iş makineleri seçimi, işyerlerinin uygunluğu yönünden işçi sağlığı iş güvenliği tehlike değerlendirmesi yapacak; Bu değerlendirme sonucunda uygulanan önlemler ve üretim metotları:

- İş sağlığı iş güvenliği koruma düzeyini yükseltmelidir,

- İşletmenin tüm hiyerarşik düzenine entegre olması gereklidir.

(b) Bir işçiye sağlık ve güvenlik yönünden bir görev verilirken onun yetenekleri göz önüne alınmalıdır.

(c) Yeni teknolojinin planlanması ve kullanımında, araç gereç seçiminde, çalışma ortamı ve koşulları konusunda işçiler ve/veya temsilcileri ile istişarede bulunulmalıdır.

(d) Ciddi tehlikelerin olduğu yerlere sadece yeterli talimatı almış işçilerin girmesi için uygun önlemler alınmalıdır.

4-Bu Direktifin diğer hükümlerine hâlel getirmeksizin, bir işyeri birkaç işveren tarafından paylaşılırsa, işverenler işçi sağlığı iş güvenliği önlemlerini ortaklaşa uygulayacaklar, bir diğerini bu konularda haberdar edecekler, işçi ve/veya temsilcilerine tehlikeler konusunda bilgi verecekler ve alınan önlemleri koordine edeceklerdir.

5-İşçi sağlığı iş güvenliği konusunda hiçbir önlem işçilere mali yük getirmeyecektir.

Madde 7- Koruyucu ve Önleyici Hizmetler

1-Madde 5 ve 6'ya hâlel getirmeden, işveren bir veya daha fazla işçiyi mesleki tehlikelerden korunma ve önleme konusunda işyerinde çalışmalar yapmak üzere tayin edecektir.

2-Tayin edilen işçiler, bu tür faaliyetlerinden dolayı dezavantajlı duruma düşürülmemelidir.

Tayin edilen işçilere bu Direktiften doğan yükümlülüklerini yerine getirmeleri için yeterli zaman tanınmalıdır.

3-Eğer kuruluş içinde koruyucu ve önleyici tedbirleri alacak personel yok ise, işveren dışardan hizmet ve personel alabilecektir.

4-Bu kişi ve servislerin, işçi sağlığı iş güvenliği konularında Madde 10(2)'deki bilgileri alma hakları vardır.

5-Her durumda:

-Tayin edilen işçilerin gerekli araç gereçlerinin ve yeteneklerinin olması gereklidir.

-Tayin edilen işçiler veya dışarıdan alınan hizmet ve kişiler sayı olarak yeterli olmalıdır.

Yukarıdaki hususlar yardımıyla, işyerinin veya kuruluşun büyüklüğü ve işçilerin maruz kaldıkları zararlıların tüm işletmeye dağılımını göz önüne alarak, koruyucu ve önleyici tedbirlerin organizasyonu ile ilgili tedbirler alınmalıdır.

6-Bu maddede belirtilen iş sağlığı ve güvenliği tehlikelerinin önlenmesi için; bir veya daha fazla işçi, işletme içi veya dışı bir veya birkaç ayrı servis sorumluluk taşıyacaktır.

İşçiler ve/veya ajanslar gerektiğinde ortak çalışacaklardır.

7-Üye ülkeler, işletmenin büyüklüğüne ve faaliyet türüne göre işveren bu konuda yetkili ise, işverene sorumluluk verebilirler.

8-Üye Ülkeler, yeterli sayının ne olduğunu ve yetenekten ne anlaşıldığını tanımlayacaklardır.

Madde 8-

İlkyardım, Yangın Söndürme, İşçilerin Tahliyesi ve Ciddi ve Ani Tehlikeler

1-İşveren:

-İlkyardım, yangın söndürme ve işçilerin tahliyesi için işletmenin büyüklüğüne ve yapılan işlerin tümüne göre gerekli her türlü önlemi alacaktır.

-Dış servislerle, özellikle ilk yardım, acil yardım, kurtarma ve yangın söndürme işlerinde gerekli bağlantıları kuracaktır.

2-Paragraf 1'deki ilkyardım, yangın söndürme, işçilerin tahliyesi gibi işlerde çalışacakları tayin edecektir.

İşçilerin sayısı, eğitimi, araç ve gereçleri bu iş için yeterli sayıda olacaktır.

3-İşveren:

- (a) Tehlikeye maruz kalacak işçilere hemen haber verecek ve alınan önlemleri açıklayacak,
- (b) Ciddi tehlike karşısında olan işçilerin işi durdurmaları, veya işyerini terk etmeleri ve güvenli bir yere gitmeleri konusunda harekete geçecek ve talimatlar verecektir.
- (c) Tehlike devam ettiği sürece, işçilerden işe devam etmelerini istemeyecektir.

4-Tehlike anında işi veya tehlikeli bölgeyi terkeden işçi, yasalarca korunmuş olacak ve dezavantajlı duruma düşmeyecektir.

5-İşveren, tüm işçilerin tehlike anında, kendilerinin ve/veya diğer kişilerin güvenli duruma geçmelerini sağlayacak ve anında olağanüstü sorumluluk yüklemeyecektir.

Dikkatsizlik ve ihmal olmadığı sürece işçiler bu hareketlerinden dolayı zarara uğramayacaklardır.

Madde 9-

İşverenlerin Muhtelif Yükümlülükleri

1-İşveren:

- (a) İşçi sağlığı iş güvenliği risk değerlendirmesi yapacak, tehlikeye maruz kalacak işçi gruplarını bilecektir.
- (b) Koruyucu tedbirlerin alınmasına, gerektiğinde koruyucu malzemelerin kullanılmasına karar verecektir.
- (c) 3 günden fazla işe gidilmeyen durumlara neden olan iş kazalarının listesini tutacaktır.
- (d) Ulusal yasalar çerçevesinde yetkili makamlara iş kazaları raporlarını sunacaktır.

2-Üye ülkeler, işletmelerin faaliyetlerine ve büyüklüğüne göre işyerlerini paragraf 1 (a), (b), (c), (d)'deki yükümlülükleri açısından sınıflara ayıracaklardır.

Madde 10-

Çalışanların Bilgilendirilmesi

1-İşveren, yasalar çerçevesinde, işletmenin büyüklüğü göz önüne alınarak işçilerin ve/veya temsilcilerinin tüm gerekli bilgileri almaları için gerekli önlemleri alacaktır:

- (a) İşyerinde sürdürülen faaliyet türleri ile ilgili iş sağlığı ve güvenliği koruyucu ve önleyici tedbirleri ile ilgili bilgi verilecektir.
- (b) Madde 8(2)'ye göre alınan tedbirlerle ilgili bilgi verilecektir.

2-İşveren, o işyerine iş yapmak üzere başka işyerlerinden gelen işveren ve işçilere de ulusal yasalar çerçevesinde paragraf 1(a) ve (b) ile ilgili bilgiler verecektir.

3-İşveren, iş sağlığı ve güvenliği konusunda işçi ve/veya temsilcilerinin yasalar çerçevesinde görevlerini yapabilmeleri için uygun tedbirleri alacaktır. Şöyle ki:

- (a) Madde 9 (1) (a) ve (b)'ye göre risk değerlendirmesi ve koruyucu önlemler,
- (b) Madde 9 (1) (c) ve (d)'de adı geçen liste ve raporlar,
- (c) İşçi sağlığı iş güvenliği teftişlerinden ve koruyucu ve önleyici tedbirlerden elde edilen bilgiler.

Madde 11-

Çalışanlarla İstişare ve Yönetime Katılmaları

1-İşverenler, işçiler ve/veya işçi temsilcileri ile işçi sağlığı iş güvenliği konularında istişarede bulunacaklar ve bu konularda onların tartışmaya katılmasını sağlayacaklardır.

Bu, şu hususları öngörür:

- çalışanlarla istişarede bulunulmayı,
- İşçiler ve/veya temsilcilerinin teklifler getirme haklarını,
- ulusal yasalar çerçevesinde dengeli katılmalarını.

2-İşveren, işçi sağlığı iş güvenliği konusunda özel sorumluluğu olan işçiler ve/veya temsilcileri ile, ulusal yasalar çerçevesinde dengeli bir şekilde, istişarede bulunarak şu hususları görüşecektir.

- (a) sağlık ve güvenliği etkileyecek esaslı önlemler,
- (b) Madde 7 (1) e ve 8 (2)'ye göre tayin edilecek işçiler ve Madde 7 (1)'deki faaliyetler,
- (c) Madde 9 (1) ve 10'da adı geçen bilgiler,
- (d) Madde 7 (3)'e göre dışarıdan getirilecek yetkili servis ve kişiler,
- (e) Madde 12'deki eğitim planı ve organizasyonu.

3-İş sağlığı iş güvenliği konusunda görevli işçi temsilcileri, işverenden çalışanların zararını hafifletmek ve/veya tehlike kaynağını yok etmek konusunda teklifler verme ve önlem almasını isteme hakkına sahiptir.

4-Paragraf 2 ve 3'te belirtilen işçi ve temsilcileri yine aynı paragrafta belirtilen faaliyetlerinden dolayı dezavantajlı duruma düşmeyeceklerdir.

5-İşverenler, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorumluluk taşıyan işçi temsilcilerine bu konuda Direktifin emrettiği şekilde çalışabilmeleri için yeterli zamanı, araç ve gereci sağlayacaklar ve temsilcilerin para kaybı olmayacaktır.

6-İşçiler ve/veya temsilcileri, işçi sağlığı iş güvenliği önlemlerinin yetersiz olduğunu düşünürlerse, yasalar uygun olarak bu konuda yetkili makamlara müracaat etme hakları vardır.

İşçi temsilcileri, yetkili makamların denetimi esnasında gözlemlerini anlatabilmelidir.

Madde 12-

Çalışanların Eğitimi

1-İşveren, her işçinin kendi yaptığı işle ilgili sağlık ve güvenlik eğitimi almasını temin edecektir:

- İşe başlarken,
- İş değiştirirken ve transferlerde,
- Yeni iş makinesinin devreye girmesinde veya makine değişiminde,
- Yeni teknoloji uygulamasında.

Eğitimin, yeni ve değişik tehlikeler göz önüne alınarak ve periyodik olarak tekrarlanarak verilecektir.

2-İşveren, işçi sağlığı iş güvenliği konularında çalışmak üzere dışarıdan getirttiği kuruluşlara, işyeri ile ilgili uygun talimatları verecektir.

3-İşçi sağlığı iş güvenliği ile ilgili işçi temsilcileri uygun eğitimden geçeceklerdir.

4-Paragraf 1 ve 3'deki eğitim, işçiler ve temsilcilerine bir mali yük getirmeyecektir.

Eğitim çalışma saatleri içinde verilecektir. Eğitim, ulusal yasalara göre, kuruluş içinde veya dışında verilebilir.

KISIM III ÇALIŞANLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Madde 13-

1-İşçiler aldıkları eğitim ve işverenin talimatı gereği kendi sağlık ve güvenliklerinden sorumlu oldukları gibi hareketlerinden diğer işçilerin etkilenmesinden de sorumlu olacaklardır.

2-Bu nedenle, işçiler eğitimleri ve işverenden aldıkları talimata uygun olarak:

- (a) Makineyi, araç gereci, tehlikeli maddeleri, ekipman taşınmasını ve diğer üretim yöntemlerini doğru kullanacaklardır.
- (b) Kendilerine verilen kişisel koruyucuları doğru kullanacaklar, kullandıktan sonra uygun yerlerine koyacaklardır.
- (c) Güvenlik araçlarının rast gele değiştirmek ve çıkarmaktan kaçınacaklar, makine, araç gereç, fabrika ve binalardaki koruyucuları doğru olarak kullanacaklardır.
- (d) Korunma önlemlerindeki eksiklikler nedeniyle ciddi ve ani bir tehlike gördüklerinde işvereni veya işçi sağlığı iş güvenliği temsilcisini hemen haberdar edeceklerdir.
- (e) Yasalara göre, işveren ve/veya işçi sağlığı ve güvenliği temsilcisi ile işçi sağlığı iş güvenliği önlemleri alınması sırasında işbirliği halinde olacaklar ve verilecek işleri yapacaklardır.
- (f) İşverene ve işçi sağlığı ve iş güvenliği temsilcisine, yasalar çerçevesinde, gerektiğinde çalışma ortamının ve çalışma koşullarının emniyetli olması için yardımcı olacaklar, kendileri tehlikeli bir duruma meydan vermeyecekler, bu hususlarda işbirliği halinde olacaklardır.

KISIM IV DİĞER HÜKÜMLER

Madde 14- Sağlık Gözetimi

1-Çalışanların ulusal yasalar çerçevesinde, işyerinde oluşacak risklere göre uygun sağlık gözetiminde olmalarını sağlayacak tedbirleri almak.

2-Paragraf 1'deki tedbirler, her işçi istediğinde belirli aralıklarla sağlık kontrolünden geçecek şekilde olmalıdır.

3-Sağlık gözetimi ulusal sağlık sisteminin bir parçası da olabilir.

Madde 15-

Risk Grupları

Hassas gruplar, tehlikelere karşı özellikle korunmalıdırlar.

Madde 16-

Tek Tek Direktifler –Değişiklikler-

Bu Direktiflerin Genel Kapsamı

1-Konsey, Roma Antlaşmasının 118 a maddesine dayanarak Komisyondan gelecek tekliflere göre ekli listede verilen konularla ilgili tek tek Direktifler çıkaracaktır.

2-Bu Direktif hükümleri, tek tek çıkarılan Direktifler, Madde 17'deki teknik düzenlemelere hanel getirmeksizin, Antlaşmanın 118 a Maddesine uygun olarak değiştirilebilir.

3-Bu Direktif hükümleri, tek tek çıkarılmış olan Direktiflerin kapsamına giren tüm alanlara uygulanacaktır.

Bu Direktif daha sıkı önlemlerin alınmasına mani değildir.

Madde 17-

Komite

Direktiflerin hazırlanmasında, Komitenin Komisyona nasıl yardımcı olacağı ve nasıl çalışacağı açıklanmıştır.

Madde 18-

Son Hükümler

Üye ülkeler, yasla düzenlemelerini bu Direktife göre hazırlayıp 31 Aralık 1992'de yürürlüğe koyacaklardır.

Madde 19-

Bu Direktif üye ülkeleri ilgilendirir.

EK:

Madde 16 (1) de adı geçen konular

-Çalışma yerleri

-Çalışma araç gereçleri

-Kişisel koruyucular

-Ekranlı çalışmalar

-Sırt incitme riski olan ağır yüklerin taşınması

-Geçici veya hareketli iş mahalli

-Balıkçılık ve tarım